WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU ZAWODOWEGO WIELKIEGO PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO PAŃSTWA POLSKIEGO

WYCHODZI 1-go i 15-go KAŻDEGO MIESIĄCA

ROK I | WARSZAWA, DNIA 1 LISTOPADA 1926 R. | NUMER 5

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 14, telefon 410-14

MANIFEST GOSPODARCZY

Znana odezwa pewnych kół finansowych, ogłoszona w całej prasie europejskiej, wywołała żywy oddźwięk w polskich sferach gospodarczych. Stanowisko zorganizowanego przemysłu polskiego znalazło swój wyraz w opublikowanym komunikacie Centralnego Związku Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów. Wobec udzielonej przeto szczegółowej i wyczerpującej repliki — nie będziemy polemizowali zasadniczo zarówno z tezami, jak frazeologją manifestu, których polityczną tendencję dobitnie podkreśliła wspomniana odezwa Centralnego Związku. Uniwersalna recepta wolnohandlowa, którą „manifest finansistów" chce leczyć wszelkie niedomagania życia gospodarczego świata, nie da się zastosować w czambuł do wszystkich organizmów, zwłaszcza dziś, gdy najpotężniejsze państwa przemysłowe zdają się hołdować wręcz odmiennemu światopoglądowi ekonomicznemu.

Zniesienie barjer granicznych jest niewątpliwie hasłem pięknem, zaś stworzenie gospodarczych stanów zjednoczonych globu — porywającą w swym idealiźmie koncepcją. Tymczasem jednak — w zetknięciu z realnemi warunkami życia codziennego — utopja pryska, pozostawiając nawet pewien niesmak ukrytych pod nią doraźnych tendencyj.

Nietylko śladem uprzemysłowionych państw świata, lecz również z uwagi na specjalne warunki, w jakich pozostaje — Polska iść musi nadal drogą częściowej reglamentacji przywozu i umiarkowanej ochrony celnej. Pierwsza wywołana zresztą była tylko nakazem chwili, celami odwetowemi i troską o aktywność naszego bilansu handlowego — podstawy bilansu płatniczego Państwa. Druga posiada niezłomne uzasadnienie w szczególnych okolicznościach pracy przemysłowej w Polsce.

Trzy są przyczyny, dla których produkcja kraju naszego nie może zrezygnować z ceł ochronnych: to drożyzna kapitału, najkrótszy na świecie czas pracy i niedługi okres samodzielnego bytu gospodarczego odrodzonej Polski.

Jeśli sąsiedzi nasi płacą za kapitał o 10% taniej, pracują o 30% dłużej, zaś w rozwoju swego życia gospodarczego nie mają przeszło 100 lat rozczłonkowania między drobne organizacje państwowe: czyż podobna się dziwić, że produkują taniej i z łatwością zalać mogliby niepodzielnie nasz rynek — gdyby nie protekcja celna. Jeśli zaś zważyć dalej na wysokie doświadczenia państwowe, komunalne i społeczne w Polsce, wreszcie często stosowaną taktykę dumpingową ze strony wytwórczości zagranicznej — to stanie się rzeczą jasną, że kraj nasz stosować musi systemat celowo obmyślonych ceł ochronnych i wyrównawczych.

Polska obficie jest zaopatrzona w bogactwa przyrodzone, siłę roboczą i kapitał intelektualny. Na nich też buduje swą wytwórczość naturalną; ale, w myśl przytoczonych już przesłanek, nie może zrezygnować z samoobrony celnej, jeśli ma ugruntować swą niezależność gospodarczą i polityczną. Niepodobna budować przemysłu na ochronnych stawkach celnych; jednak — gdy są one jednym z warunków rozwoju produkcji — nie wolno zapominać o konieczności ich stosowania.

Wprawdzie autorowie manifestu finansistów, głosząc odmienne idee, niewątpliwie zdawali sobie sprawę z ich platonicznego charakteru; zresztą wynurzenia finansistów a, ściślej mówiąc, bankierów, zawsze przyjmować trzeba z większą dozą rezerwy. Jednak—skoro sprawa doczekała się szerokich komentarzy — należało jej poświęcić nieco uwagi w płaszczyźnie konieczności ochrony celnej przemysłu polskiego.

Z DZIAŁALNOŚCI CENTRALNEJ KOMISJI PRZYWOZOWEJ

Dnia 16 i 17 października r. b. odbyło się w Gdańsku plenarne posiedzenie Centralnej Komisji Przywozowej, instytucji, reprezentującej sfery gospodarcze Polski, a powołanej do życia w związku z zakazami przywozu. Jak wiadomo, zadaniem C. K. P. jest opinjowanie o gospodarczej potrzebie importu towarów reglamentowanych oraz rozdział wyznaczonych przez Rząd kontyngentów — między poszczególnych importerów. Dotychczasowa działalność Komisji, trwająca już przeszło rok, wykazała, że choć w zasadzie życie gospodarcze kraju naszego odczuwa nader boleśnie ograniczanie i hamowanie importu, to jednak reglamentacja oddała również nieocenione usługi, jeśli mowa o zbliżeniu konsumenta z producentem polskim. Kto wie nawet, czy zakazy przywozu wytwarzanych w kraju artykułów i konieczność szukania ich, wobec tego, na rynku wewnętrznym—nie ma większego znaczenia dla spopularyzowania wytworów krajowych, niż tak często u nas urządzane targi i wystawy! Zwłaszcza w zakresie przemysłu chemicznego, zakaz przywozu niektórych artykułów skłonił odbiorców do pokrywania swego zapotrzebowania u producentów krajowych, co znalazło, rzecz prosta, swój wyraz w zmniejszeniu importu. Przywóz reglamentowanych artykułów chemicznych w ciągu pierwszego półrocza roku ubiegłego i bieżącego przedstawia się w sposób następujący:

Nazwa towaru	Przywóz w I półroczu	
	1925	1926*)
Wyroby gumowe	977,8 t	543,3 t
Oleina	395,7 t	72,3 t
Gliceryna	110,4 t	11 t
Mydła toaletowe	143,2 t	11,9 t
Mydła zwyczajne	1854,8 t	236,7 t
Kwas solny	172,1 t	40,8 t
Sól glauberska	181,2 t	20 t
Kwas octowy	271,1 t	—
Alkohol metylowy	20,6 t	—
Ałun i siarczan glinu	38,1 t	0,6 t
Ultramaryna	244,5 t	72,8 t

Już powierzchowny rzut oka na powyższą tabliczkę przekonywa, że reglamentacja przyniosła poważne korzyści kilku gałęziom wytwórczości chemicznej, zjednywując im szereg nowych odbiorców w kraju. Niewielkiemu — w porównaniu do innych — zmniejszeniu uległa tylko pozycja wyrobów gumowych. Jest to jednak najzupełniej zrozumiałe, jeśli zważyć, że w Polsce nie posiadamy tymczasem własnej produkcji opon i dętek samochodowych, zaś ruch automobilowy rozwija się nieustannie.

Natomiast wszystkie inne reglamentowane artykuły wykazują bardzo poważne zmniejszenie przywozu. Podkreślić trzeba, że nawet ów niewielki import wymienionych towarów był przedmiotem nader szczegółowych badań ze strony C. K. P., która zezwolenia na przywóz wydawała tylko w dwuch wypadkach. Gdy chodziło o zaspokojenie istotnych potrzeb życia gospodarczego kraju, lub jeśli import odbywał się w ramach ściśle określonych kontyngentów, ustalonych drogą porozumienia dyplomatycznego między Polską i jej każdorazowym kontrahentem. Wprawdzie kontyngenty te częstokroć są zbyt wysokie (np. kontyngent na ultramarynę z Łotwy, wyroby gumowe z Austrji i t. d.), zaś brak przedstawiciela C. K. P. w komisji międzyministerjalnej, ustalającej ogólne kontyngenty — paczy niejednokrotnie wytyczną linję działalności Komisji. Jednak stwierdzić trzeba, że dotychczasowa polityka importowa, prowadzona przez instytucję, reprezentującą polskie sfery gospodarcze, w wielu wypadkach przyczyniła się nawet do rozrostu przemysłu chemicznego. Konkretnie wskazać trzeba rozpoczęcie w Polsce produkcji mydła marsylskiego na oliwie prowansalskiej; nie ulega żadnej wątpliwości, że zakaz importu mydła zwyczajnego i konsekwentnie utrzymywane stanowisko C. K. P. nieudzielania zezwoleń na jego przywóz — wpłynęły decydująco w kierunku ugruntowania odpowiedniej dziedziny wytwórczości.

Grupa członków C.K.P. w lokalu Giełdy Gdańskiej

Dla uzupełnienia szkicu dotychczasowej działalności C. K. P. zaznaczyć trzeba, że udzielanie zezwoleń na przywóz z Niemiec i Czechosłowacji leży w wyłącznej kompetencji Ministerstwa Przemysłu i Handlu, kieruje się innym probierzem przy regulowaniu importu z tych krajów.

*) Liczby, dotyczące r. 1926, wskazują ilość towarów, na które zostały udzielone pozwolenia przywozowe i, wobec tego, mogą różnić się nieco od faktycznych — dotąd niepublikowanych — liczb importu.

VI KONGRES CHEMJI PRZEMYSŁOWEJ

Doroczny Kongres Chemji Przemysłowej, organizowany przez Société de Chimie Industrielle, odbył się w roku bieżącym po raz pierwszy poza granicami Francji, w Brukseli. Dn. 27 września nastąpiło uroczyste otwarcie Kongresu w Pałacu Akademji oraz powitanie uczestników przez Ministra Przemysłu i Pracy, prezesa Związku Przemysłu Chemicznego w Belgji, p. Dallemagne, i przedstawicieli przemysłu francuskiego i angielskiego. Tegoż dnia po południu

zaczęły się właściwe obrady Kongresu, prowadzone w 16-tu sekcjach; należy zresztą zaznaczyć, że wiele referatów spadło z porządku obrad.

Dn. 29 września uczestnicy Kongresu udali się do szeregu belgijskich fabryk chemicznych, celem zwiedzenia ich urządzeń i organizacji. Między innemi, obejrzano fabrykę w Gembloux, gdzie demonstrowano nowy sposób wydobywania cukru z melasy, przy pomocy barytu. Wydajność cukru dochodzi podobno do 93% cukru 96%-wego; obok niego otrzymuje się szereg soli barowych, zaś pozostałość można regenerować i poddać ponownemu procesowi, który zresztą, dzięki zmechanizowaniu produkcji, wymaga minimalnej ilości rąk roboczych. Sposób fabrykacji został opatentowany i obecnie odbywają się z całym szeregiem krajów — między innemi z Polską — pertraktacje o zastosowanie tego procesu.

Zwiedzano również fabrykę mydła Levers Frères, Sunlight pod Brukselą. Fabryka należy do znanej firmy angielskiej, posiadającej własne plantacje drzew kokosowych w Afryce i urządzona jest na produkcję 50 t. dziennie, przeznaczoną zresztą wyłącznie dla rynku wewnętrznego. Procesy wytwórcze nie należą do najnowszych, natomiast wyrób pudełek, druk etykiet i pakowanie w skrzynie odbywa się mechanicznie i przy olbrzymiej produkcji wymaga niewiele pracy ręcznej.

Dn. 30 września odbyło się uroczyste zamknięcie Kongresu, zaś wieczorem tegoż dnia przyjęcie w Ratuszu i bankiet, na którym przemawiali przedstawiciele krajów, biorących udział w Kongresie.

W imieniu Polski zabierał głos Dr. St. Weil, Dyrektor Państw. Inst. Farmaceutycznego. Związek Przemysłu Chemicznego reprezentowany był na Kongresie przez p. Dr. Józefa Kernbauma.

KRONIKA

Wybory do Rady Kasy Chorych odbywają się oddzielnie ubezpieczonych (w dniu 7 listopada) i pracodawców (14 listopada).

Do wyborów pracodawców, które się odbędą w dniu 14 listopada r. b., organizacje gospodarcze działające na terenie Warszawy wystawiły wspólną listę ,,Zjednoczonych Organizacyj Gospodarczych".

Lista powyższego bloku oznaczoną została Nr. 5.

W odróżnieniu od pozostałych 4 list, posiadających charakter polityczny lub wyznaniowy, lista Nr. 5 Zjednoczonych Organizacyj Gospodarczych jest bezpartyjną i reprezentuje dążność do zmiany obecnie panujących stosunków w Kasie Chorych, żądając najekonomiczniejszego i jaknajsprawniejszego działania tej instytucji.

Dn. 25 października r. b. odbyło się setne posiedzenie Zarządu Związku, na którem postanowiono wziąć udział: w organizacji Komitetu Polskiego uczczenia 100-letniego jubileuszu Marcelego Berthelot, przygotowaniu Kongresu Unji Międzynarodowej Chemji Czystej i Stosowanej w Warszawie, oraz w jubileuszu 50-cioletniej działalności prof. J. J. Boguskiego. Ku upamiętnieniu setnego posiedzenia Zarządu, dokonano wspólnego zdjęcia fotograficznego.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu zawiadamia, że rozważana jest obecnie możliwość wznowienia rokowań o rewizję umowy handlowej z Austrją. Wobec tego Związek zwraca się do wszystkich zrzeszonych przedsiębiorstw z prośbą o nadesłanie wszelkich materjałów i postulatów, dotyczących spraw traktatu z Austrją — najpóźniej do dn. 10 listopada r. b.

Dn. 26 października r. b. została uruchomiona w Gazowni Warszawskiej pierwsza z dwóch projektowanych benzolowni, mianowicie przy ul. Ludnej. Benzol otrzymuje się drogą wymywania go z gazu świetlnego przy pomocy ciężkich olejów antracentowych, zaś sprawność benzolowni została obliczona na 10 — 20 g motorowego benzolu na 1 m^3 gazu, przy najwyższej wytwórczości gazowni 95000 m^3 na dobę.

Ogólne Zebranie Członków Związku Przemysłu Chemicznego

odbędzie się dnia 6 listopada r.b. o godz. $4\frac{1}{2}$ ppoł. w lokalu Związku Hut Żelaznych (Warszawa, Mazowiecka 5), z następującym porządkiem obrad:

1. Zagajenie zebrania przez Prezesa Związku,
2. Sprawa Kongresu Unji Międzynarodowej Chemji Czystej i Stosowanej w Warszawie — referuje p. prof. W. Swiętosławski,
3. Sprawozdanie z działalności Związku — referuje p. poseł E. Trepka,
4. Organizacja naukowa przemysłu—referuje p. Prezydent P. Drzewiecki,
5. Zagadnienie marnotrawstwa w przemyśle chemicznym — referuje p. inż. T. Zamoyski,
6. Dyskusja,
7. Wolne wnioski.

Z uwagi na wielką doniosłość spraw, objętych porządkiem obrad, niezbędna jest obecność wszystkich członków Związku.

Na zebranie obiecali przybyć: p. Minister Przemysłu i Handlu, inż. E. Kwiatkowski oraz p. Minister Pracy i Opieki Społecznej, Dr. St. Jurkiewicz.

Rada Ministrów zatwierdziła wniosek Ministra Komunikacji w sprawie podwyższenia z dn. 10 listopada r. b. stawek przewozowych taryfy normalnotorowej o 10%; opłaty stacyjne pozostają bez zmiany, przeto ogólna podwyżka wyniesie ok. 8%.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ustaw Nr. 103 z dn. 21 października r. b., ukazało się Rozp. Min. Komunikacji z dn. 4 października 1926 o zmianach i uzupełnieniach polskiej taryfy kolejowej.

Wgrupie chemicznej wprowadzone zostały następujące zmiany:

Taryfa wyjątkowa Nr. 29: Kwas siarkowy przy przewozie wewnątrz kraju opłaca taryfę IX ze zniżką 10%, w wypadku wysyłki transportów w składzie całych pociągów. Taryfa wyjątkowa XXXII przewiduje 10% zniżki od klasy F, przy eksporcie kwasu siarkowego w transportach o składzie całych pociągów.

Taryfa wyjąt. XXXV przewiduje obniżenie klasy przewozowej z V na VI przy eksporcie potażu żrącego.

Taryfa wyjąt. XVI — przy eksporcie węgla drzewnego, smoły i terpentyny do Gdańska — przewoźne oblicza się wg. taryfy polskiej, nie wyłączając kolei na obszarze W. M. Gdańska.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	500—550 zł.
Alkohol metylowy techniczny	120 „
„ „ czysty 99%	250 „
Amonjak skroplony za 1 kg NH_3 *	1,80 „
Azotniak mielony za 1 kg % N_2 *	1,60 „
„ granulowany za 1 kg % *	1,80 „
Azotan amonowy *	113 „
Benzol handlowy 90%	105 „
„ czysty	120 „
Chlorek wapna bielący	40 „
Fenol	220 „
Formalina 30%	230 „
Gliceryna farmaceutyczna	530 „
„ techniczna	500 „
Kalafonja	110 „
Karbid	58—62 „
Klej kostny	200 „
„ skórny	250 „
Kwas azotowy 40° Bé, w przel. na 100% HNO_3 *	90 „
„ mrówkowy 85%	w złocie 150 „
„ siarkowy 66° Bé	w złocie 6,89 „
„ solny bez arsenu	13 „
„ octowy techn. 30%	110 „
Naftalin surowy prasowany	23 „
„ czysty w łuskach	41 „
Oleina zwierzęca	315 „
Oleum 20%	w złocie 10,55 „
irydyna czysta za 1 kg.	20 „
Smoła preparowana	23,50 „
Siarczan amonu	43 „
Siarczek sodu 60/62 %*	w złocie 55 „
Soda amonjakalna	25 „
„ kaustyczna	60 „
Sól glauberska kalcynowana niemielona	12 „
Stearyna	320 „
Superfosfat 16%	14,40—16,64 „
Terpentyna	150 „
Toluol czysty	120 „

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

Prenumerata kwartalna **zł. 3.50.** Cena zeszytu pojedynczego **zł. 0.60.**
Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Ceny ogłoszeń: Cała strona zł. 150. Pół strony zł. 80. Ćwierć strony zł. 45. Jedna ósma strony zł. 30. Wiersz jednoszpaltowy zł. 5 Ogłoszenia drobne „Produkty wytwórczości krajowej", tekst trzywierszowy kwartalnie zł. 30; wiersz dodatkowy zł. 5. Członkowie Związku otrzymują od cen powyższych rabat.

Wydawca: w imieniu Związku Zawodowego Wielkiego Przemysłu Chemicznego — Dyrektor Związku, inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: inż. TADEUSZ ZAMOYSKI. Drukarnia „Rola" J. Buriana, Mazowiecka 11.